

NATUURHISTORISCH MAANDBLAD

Orgaan van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg.

Hoofdredactie: G. H. Waage, Prof. Pieter Willemsstraat 41, Maastricht, Telefoon 2077. **Mederedacteurs:** Jos. Cremers, Looiersgracht 5, Maastricht, Tel. 208. Dr. H. Schmitz S. J., Ignatius College, Valkenburg (L.), Telef. 35. R. Geurts, Echt. **Penningmeester:** ir. P. Marres, Villa „Rozenhof“, St. Pieter-Maastricht, Postgiro 125366 ten name v.h. Nat. hist. Gen., Maastricht. **Drukkerij** v.h. Cl. Goffin, Nieuwstr. 9, Tel. 45.

Versijnt **Vrijdags** voor de Maand. Vergad. van het Natuurhistorisch Genootschap (op den eersten Woensdag der maand) en wordt aan alle Leden van het **Natuurhistorisch Genootschap in Limburg** gratis en franco toegezonden. Prijs voor niet-leden f 6.00 per jaar, afzonderlijke nummers voor niet-leden 50 cent, voor leden 30 cent. Jaarl. contributie der leden f 3.50. Auteursrecht voorbehouden.

INHOUD: Dankbetuiging van het Bestuur. — Aankondiging Maandelijksche Vergadering op Woensdag 8 Januari 1936. — Rector Jos. Cremers, Ridder in de Orde van Oranje Nassau. — Verslag van de Feestvergadering ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het Genootschap op Woensdag 27 Nov. 1935. — A. De Wever. Agrimonia odorata Mill. — C. M. van Eggermont. Het transport van voedingsstoffen bij Aralia chinensis en de anatomische bouw van den stengel mit einer deutschen Zusammenfassung. (Slot). — Robert Leruth. Exploration biologique des cavernes de la Belgique et du Limbourg hollandais. XXIIe Contribution. Deuxième liste des grottes visitées. (Suite). — W. Wat er nog op onze boekentafel lag.

Het Bestuur van het Natuurhistorisch Genootschap in Limburg betuigt zijn hartelijken dank voor de vele bewijzen van belangstelling ondervonden op 27 November l.l.

Namens het Bestuur
G. H. WAAGE, Secretaris.

De Maandelijksche Vergadering wordt
gehouden

WOENSDAG DEN 8EN JANUARI 1936
te 6 uur in het Museum.

RECTOR JOS. CREMERS

Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

Met groote voldoening zullen onze leden vernomen hebben, dat 27 Nov. l.l. de Eerwaarde Heer, Rector Jos. Cremers, is onderscheiden. Ook vanaf deze plaats wenschen wij hem van harte geluk met deze onderscheiding.

Onderscheiden werd onze Voorzitter, maar in hem, ons Genootschap tevens.

**VERSLAG VAN DE FEESTVERGADERING
TER GELEGENHEID
VAN HET 25-JARIG BESTAAN VAN HET
GENOOTSCHAP
OP WOENSDAG 27 NOV. 1935.**

Als te 10 minuten na 7 de groote vergaderzaal in 't Museum geheel gevuld is met genoodigden en leden, opent de Voorzitter de bijeenkomst.

Als Conservator van 't natuurhistorisch Museum moet ik de levende have, die hier binnen komt, determineren en etiquetteeren. Dit is mij voor hedenavond onmogelijk. Ik zie hier hoogerwaarde-, zeereerwaarde-, eerwaarde heeren, edelachtbare- en edelgestrenge heeren, hooggeleerde-, zeergeleerde-, geleerde heeren, ik zie „gewone“ dames en heeren. En daar ik bang ben, dat ik me zal vergissen in de determinatie, zeg ik, Dames en Heeren. Van harte heet ik U welkom op deze bijzondere vergadering in ons eigen, mooie Museum. 't Verheugt me, dat U in zoo grooten getale hierheen zijt willen komen, om met ons het 25-jarig bestaan van ons Genootschap te herdenken.

De vertegenwoordiger van den Commissaris der Koningin in onze Provincie, Mr. Nic. Beckers, heet ik hier allerhartelijkst welkom. Het spijt ons zeer, dat de Commissaris door ziekte verhindert is hier aanwezig te zijn. Dat hij voor deze vergadering een vertegenwoordiger heeft willen zenden verheugt ons ten zeerste. Ik zou U, Mijnheer den Vertegenwoordiger, willen verzoeken, aan den Commissaris hiervoor onze erkentelijkheid over te willen brengen met onze beste wenschen voor een spoedig en volledig herstel. Ook U, Mijnheer den Burgemeester van Maastricht, dank ik, evenals de aanwezige Wethouders, den Secretaris en Leden van den Raad voor Uwe aanwezigheid. Niet minder stelt 't Bestuur het op prijs, dat hier aanwezig

zijn vertegenwoordigers van 's Rijks Geologischen Dienst te Haarlem, van het Oudheidkundig Genootschap en van de Ned. Chemische Vereeniging, afd. Maastricht.

Dames en Heeren, U allen dank ik nogmaals voor Uw aanwezigheid.

De Secretaris doet daarop voorlezing van de binnengekomen berichten van verhindering en van de ontvangen gelukwensen. Achtereenvolgens leest hij voor de brieven van Monseigneur Wouters, Deken van Maastricht, den Zeereerwaarden heer Pastoor-Deken van Wijk, Ds. Valetton, Jhr. Mr. Ruys de Beerenbrouck, Minister van Staat, J. Schaepkens van Rimpst, Wethouder van O. K. en Wetenschappen te Maastricht, Joh. v.d. Zwaan, lid van den Gemeenteraad, P. Hens, Burgemeester van Valkenburg L., Prof. Dr. Brouwer, Prof. Dr. Weevers, Prof. Dr. Stomps, Prof. Dr. Max Weber en Mevr. Dr. Weber-v. Bosse, Prof. Dr. Bonnema, Prof. Schoorl, Prof. Dr. Baas Becking, Dr. Hemstege, Dr. Vernhout, Dr. J. v. Veen, Dr. Mac Gillavry, Dr. P. Tesch, Dr. Reinhold, Dr. v. Burkom, Ir. Blankevoort, Mr. Haex, den Directeur van Rolduc, den Directeur van het Staatsbosch-beheer, den Directeur van het Bisschoppelijk College te Sittard, Dr. Th. C. Oudemans, Dr. Kruseman, E. Hoogeveen S.J., L. Peeters S.J., Th. Dorren, Jos. v. Wessem, Ned. Entomologische Vereeniging, A. v. Nijnatten, Redacteur v. „Natura”, Het Limb. Landschap, Directie E.N.C.I., Directie Canoy-Herfkens Steenfabrieken.

Telegrammen zijn binnengekomen van: Hortus Botanicus te Leiden, Vereeniging Natuurmonumenten in Nederland, Ned. Nat. Hist. Vereeniging, Nat. Hist. Museum te Rotterdam, Prof. Weber en Mevrouw Weber-v. Bosse, Prof. de Beaufort, Prof. Sprenger, Dr. Heimans, Mevrouw Beckers, Ir. Blankevoort, Pastoor Alberts, A. v. den Boorn, P. Peters, Lintjes, Kessels, Busch, Swierstra, Martens, Pastoor Nillesen, G. Prick, J. Prick, M. v. d. Boorn en J. de Haan.

Dr. Mac Gillavry schonk „Systema vegetabilium” van Linnaeus 14e uitgave 1784, Dr. Reinhold prachtige, groote micro-opnamen van Foraminiferen en de leerlingen der Rijkskweekschool te Maastricht een zelfgemaakte voorzittersshamer.

Vervolgens krijgt de **Burgemeester** 't woord.

Op mij rust de aangename plicht 't Bestuur van het Nat. Hist. Gen. namens het Gemeentebestuur en den Raad hartelijk geluk te wenschen met het 25-jarig bestaan. In die 25 jaren is zeer veel tot stand gebracht en het is aan geen twijfel onderworpen, of Uw Genootschap reden van bestaan had en heeft. Uw Genootschap is gegroeid en heeft een goede reputatie, Uw Museum is in binnen- en buitenland bekend. Onze Gemeente verheugt zich in dit alles zeer en wij brengen dan ook gaarne hulde en dank aan U, Mijnheer den Voorzitter en aan al Uwe helpers. Uw Genootschap heeft velen wakker geschud, waardoor veel kon worden bewaard, wat anders verloren was gegaan. Als wij door 't Museum gaan, dan pas beseffen wij, wat er door Uw Genootschap is gedaan. Ook deze zeer fraaie tentoonstelling is weer een bewijs van Uw activiteit. Dat hier niet aan-

wezig is, de man, die voor de wetenschap, voor Uw Genootschap zooveel deed, die al zijn liefde en kunde, om van 't financieele te zwijgen, gaf en geeft aan wetenschap en Genootschap, spijt mij zeer. Helaas is Dr. De Wever te bescheiden om hier aanwezig te zijn. Wat een schatten, al deze foto's en teekeningen, die ons toonen, hoe rijk ons mooie Zuid-Limburg wel was en is. Welk een weelde te mogen bladeren in de oude en nieuwe boeken, eigendom van Uw Genootschap, geschonken door verschillende leden, hier uitgesteld. Graag zou ik willen uitweiden over deze oude literatuur, over 't floristisch werk hier te zien, maar helaas, hiertoe ontbreekt mij de kennis. Ik mag dan overgaan tot de opening van deze tentoonstelling, de hoop uitsprekende, dat velen deze unieke tentoonstelling zullen bezoeken.

Maar, Mijnheer de Voorzitter, naast 't uitspreken der gelukwensen aan Uw Bestuur en 't openen dezer tentoonstelling rust op mij nog een plicht. Ik moet U persoonlijk nog danken. Niemand zal 't mij ten kwade duiden, als ik vooral U dank, U naar voren breng. Van Uw bijzondere, groote werkkraft getuigt dit Museum, van Uw liefde eveneens. In dit Museum heeft U zeer veel geëtiquetteerd. Laat mij thans dit ook eens mogen doen. Ik heb 't voorrecht en 't genoegen U te kunnen mededeelen, dat blijkens schrijven van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen U bij Koninklijk Besluit van 14 Nov. l.l. benoemd zijt tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Met een lang aanhoudend applaus brengt de vergadering hierop den Voorzitter hulde.

De Burgemeester wenscht den nieuwen Ridder van harte geluk met de zoo zeer verdiende onderscheiding, de wensch uitsprekende, dat het den Voorzitter gegeven moge zijn nog lang het onderscheidingsteeken, dat de Burgemeester hem opspelt, te dragen.

De **Voorzitter** antwoordt hierop als volgt. Ik schijn veroordeeld te zijn, om te pronken met andermans veeren. Dat begon met 't mooie portret in 't „Maandblad” en de „Limburger Koerier”. Mooi, omdat er een mooie hond op staat, die... niet van mij is. Toen werd ik genoemd „een sie-raad van de Limburgsche wetenschap”. Als ik dit al ben, dan begrijp ik, waarom Limburg „op de achterste bank” zit. En nu deze onderscheiding. Het succes van Genootschap en Museum ligt niet aan mij, maar aan het goede Bestuur en aan de achtereenvolgende hoofdredacteuren Pater H. Schmitz en G. Waage. Ik pronk met andermans veeren. Ging het, ik zou dit onderscheidingsteeken, om beurten, laten dragen door hen.

Ik ben dankbaar voor deze onderscheiding. Ik apprecieer het ten zeerste en breng dan ook dank aan de Regeering en aan U, Mijnheer den Burgemeester.

De heer Mr. Nic. Beckers zegt het volgende: Mijnheer de Voorzitter, ik dank U voor de waardeerende woorden gesproken bij de opening van deze bijeenkomst. De Commissaris der Koningin zou met zeer veel genoegen deze vergadering hebben bijgewoond en U van harte hebben geluk-

HET BESTUUR VAN HET JUBILEEREND GENOOTSCHAP

met den Vertegenwoordiger van den Commissaris der Koningin in de Provincie Limburg,

Mr. Nic. Beckers, en den Burgemeester van Maastricht, Mr. L. v. Oppen.

Van links naar rechts: Fr. v. Rummelen, P. Marres, G. Waage, Nic. Beckers, Jos. Cremers,

L. v. Oppen, J. Beckers, P. H. Schmitz S.J., L. Grossier en M. Mommers.

gewenscht op het feest van heden. Hem en 't Provinciaal Bestuur doet de onderscheiding, U toegekend, groot genoeg. Het Provinciaal Bestuur is ten volle overtuigd van het mooie werk door Uw Genootschap verricht en heeft dan ook steeds, vooral in den vorm van een subsidie, Uw werk gesteund. Een algemeen en een provinciaal belang wordt door Uw vereeniging gediend. Ik wensch U toe, dat het U gegeven moge zijn, met dezelfde voortvarendheid en ijver te mogen arbeiden gedurende de komende jaren. Gaarne zal ik den Commissaris mededeeling doen van Uw vriendelijke woorden aan hem gericht. Mijnheer de Voorzitter, U feliciteer ik van harte met Uw onderscheiding, geacht Bestuur, U met Uw jubileerend Genootschap.

De Voorzitter antwoordt hierop 't volgende: Mijnheer de Vertegenwoordiger van den Commissaris der Koningin, ik dank U allerhartelijkst voor Uw woorden gericht aan ons Genootschap en mij. Naast de Gemeente zijn wij de Provincie zeer veel verschuldigd. Dit hier te zeggen, hier te mogen getuigen, is een aangename plicht. Met het overbrengen van onze beste wenschen aan den Commissaris zult U ons verplichten.

De heer Dr. Steenhuis brengt namens 's Rijks Geologischen Dienst de gelukwenschen over. Het verheugt ons allen zeer, dat de Regeering het

werk van Uw Genootschap heeft gewaardeerd door de onderscheiding U toegekend. De betekenis van de geologie komt op allerhande wijze in Uw Museum en Uw tijdschrift goed tot uiting. Uw Genootschap heeft veel bijgedragen tot de kennis van de geologie, vooral die van Z. Limburg. Uw tijdschrift heeft zeer mijn bewondering.

Zeer Geachte Dr. Steenhuis, zegt de Voorzitter, ook U dank ik voor Uwe aanwezigheid en waardeerende woorden. Ik heb 't al gezegd, maar herhaal het, de dank voor de door U zoo gewaardeerde publicaties komt geheel toe aan de hoofdredactie en aan onzen drukker. Deze laatste verzorgt ons Maandblad technisch uitstekend en werkt steeds in de beste verstandhouding met de redactieleden. Deze goede zorgen waardeeren wij zeer.

Pastoor Oberjé uit Epen L. wijst op 't talrijke bezoek dat geologen en plantkundigen aan zijn parochie — 't nooit volprezen „Krijtland" — brengen.

Hij zelf is — zegt hij — geen botanicus, doch heeft wel 'ns hooren vertellen van „duizendguldenkruid".

Ofschoon al heel weinig materialistisch aangelegd, voelt hij voor dit „kruid" heel veel. En hij zou 't jammer vinden als met de vele andere flo-

ristische merkwaardigheden van Epen ook dit „kruid” hier ging verdwijnen.

Of daar gevaar voor bestaat?.....

Naar de couranten hebben vermeld, is men op den oogenblik doende om in de buurt van Epen naar allerhande mineralen te zoeken. Hij hoopt van harte dat dit onderzoek met succes worde bekroond. Alléén onder één voorwaarde. Moge er niet al te veel zink worden gevonden. De Epener flora moge als zinkflora nog zoo vermaard zijn, te veel zink-vondsten in Epen, met de daaraan verbonden zink-residuen, zou alle planten doen verdrogen. Getuige de „beruchte” zinkfabrieken elders.

(Prof. Jongmans geeft hierop een geruststellende verklaring).

Monseigneur Dr. J. van Gils, die in zijn hoedanigheid van Ondervoorzitter van 't „Geschied- en Oudheidkundig Genootschap in Limburg”, zijn beste wenschen uitspreekt voor de jubilerende Vereeniging en dankbaar de goede verstandhouding tusschen beide Genootschappen memoreert, brengt in herinnering den Rolducschentijd, van haast 30 jaar geleden, toen hij met Rector Cremers aan die Onderwijsinrichting doceerde. De huidige „Rector” Cremers was toen ter dage de schrik zijner kamerburen. Hij fokte muizen, was er niet afkeerig van om nu en dan levende ratten in observatie te houden op z'n zit-studeerkamer, vleermuizen waren op die kamer vaste pension-gasten. Geen wonder dus dat de kamer van collega Cremers ietwat werd aangezien, zoo niet met ontzag, dan toch met zoo'n beetje „huiver”. Daar huisde een „natuurfilosoof” en dat zijn lui, die 'n gewonen, nuchteren sterveling op een gegeven oogenblik voor de allerraarste gevallen kunnen plaatsen.....

Professor Jongmans, sprekende als Directeur van het Geologisch Bureau te Heerlen zegt, dat hij nauw met 't Genootschap heeft samengewerkt en daardoor ook 't Genootschap naar waarde heeft leeren schatten. Al zijn wij, wat 't verzamelen van materiaal aangaat, in zekeren zin concurrenten, dit heeft nooit aanleiding gegeven tot onaangenaamheden. Samen hebben Voorzitter en ik gewerkt tot beider genoegen en leering. Steeds heb ik Uw werk graag gesteund en ik zal dat ook in de toekomst gaarne doen. Pastoor Oberjé kan ik geruststellen, het Eperdal is volkomen veilig. Ik zou niet graag mede werken, om 't mooie Epener gebied te schenden. Integendeel, ik tracht daar natuurmonumenten te vormen, een aantal geologische natuurmonumenten bloot te leggen. Ik hoop daarbij ook op den steun van Uw Genootschap.

Ten slotte krijgt de Secretaris van 't Genootschap, de heer Waage, het woord, die het volgende zegt.

Ondank is 's werelds loon, is een spreekwoord, dat geen opgeld doet in ons Genootschap. Was het niet Pater Schmitz, die zei, dankende voor 't diplomà van zijn eereidmaatschap, „Wie iets doet voor 't Genootschap, krijgt zijn moeite 10-voudig vergoed.” Dat moet ook zoo blijven en daarom vraag ik 't woord. Immers aan één is ons Genootschap dank, groote dank verschuldigd en aan de-

gene, die ik op 't oog heb, is nog geen woord gewijd.

Zij, want 't is een zij, zou naar huis kunnen gaan, denkende, ondank is 's werelds loon. Zij zou en ze zal 't niet denken. Ze zou 't niet, want 't ligt niet in haar aard, ze zal 't niet, want daar zorg ik voor.

Waarde juffrouw Anne, U komt ook een hartelijk woord van dank toe. Van de 25 jaar, die 't Genootschap onder de leiding van Rector Cremers, bestaat, hebt ge bijna ten volle deze 25 jaren meegeleefd in al 't lief en leed. En dat is geen kleinigheid! Wat hebt ge al niet op natuurhistorisch gebied meegemaakt! Een levende bunzing — Pietje zaliger — in huis. Dat duldde U.

En als de Rector nu een bekend vleermuizen-specialist is, dan komt dat door U, want van U mocht hij tientallen vleermuizen, dood en levend, in huis hebben. Dat zelfs duldde U.

En dat 't Genootschap 'n groote wantsencollectie heeft, komt door U. Wie leverde den Rector die prachtige, mooie, witte parasol?

Spinnen en wantsen, salamanders en hagedissen, dat alles kwam bij U in huis. De gewoonste tot de vreemdsoortigste dingen, tot een zak vleermuizenmest toe.

Dit juffr. Anne is één zijde van Uw verdienstelijk werk. Maar er is meer!

„De heerlijk gebraden worstjes, die ik toen bij den Rector kreeg, zullen me heugen”, schreef een onzer goede vrienden.

„Gastvrij ontving de eerwaarde Rector ons o.a. op haas”, schrijft een ander.

De liefde van den man gaat door de maag en dat de Rector zoovele vrienden heeft, komt geloof ik ook door U. Hoeveel keeren gebeurde 't, dat de Rector op etenstijd thuis kwam met 2, 3 heeren en U de simpele mededeeling kreeg: „Anne, deze heeren dineeren mee.” Of 't zoo snel ging, vroeg de Rector niet, want 't moest gaan, hoeveel hoofdbrekens het U ook kostte. En zoo hield gij met den Rector de Limburgsche gastvrijheid hoog.

Juffrouw Anne een deel der hulde den Rector toegezwaaid komt U eerlijk toe. Namens 't Genootschap danken wij U voor alle hulp, via den Rector, ons Genootschap bewezen. Moge 't U gegeven zijn nog vele jaren den Rector tot hulp en steun te zijn, want dan verheugen wij ons nog vele jaren in U en den Rector.

Hierna sluit de Voorzitter deze bijeenkomst.

AGRIMONIA ODORATA MILL.

door

A. De Wever.

Terwijl Gewone Agrimonia hier zeer veel voorkomt in alle distrikten, behalve in 't heidegebied, is Welriekende Agrimonia in Zuid-Limburg nog niet gevonden en er evenmin in de literatuur vermeld. Ik Ben er echter niet zeker van, of ze hier ontbreekt, want benoorden Sittard, bij Grasbroek, Nieuwstad en Susteren groeit ze op enkele plekken in vrij groote hoeveelheid.